

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل تملک سهام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی

بسمه تعالی

شورای پول و اعتبار در جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۶/۱۲ به پیشنهاد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و به استناد ماده (۱) قانون اصلاح قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، مصوب ۱۳۹۷ و ماده (۱۸) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، «دستورالعمل تملک سهام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی» را به شرح زیر تصویب کرد.

فصل ۱- تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، اصطلاحات زیر در معانی مشروح زیر به کار می‌روند:

۱-۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۲-۱- **مؤسسه اعتباری:** بانک و مؤسسه اعتباری غیربانکی غیردولتی یا بانک‌های دولتی که سهام آن‌ها واگذار می‌شود و به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد.

۳-۱- **مالک واحد:** به شخص حقیقی یا حقوقی، به طور مستقل یا به بیش از یک شخص حقیقی یا حقوقی اطلاق می‌شود که دارای روابط مالی، خویشاوندی (سببی یا نسبی)، نیابتی، وکالتی یا مدیریتی با یکدیگر می‌باشند.

۴-۱- **تملک سهام:** خرید سهام، تبدیل اوراق بهادار قابل تبدیل به سهام در زمان سررسید، تحصیل سهام مؤسسه اعتباری در قبال مطالبات و یا سایر موارد از جمله تعهد پذیره‌نویسی که منجر به مالکیت سهام مؤسسه اعتباری موجود یا در شرف تأسیس گردد.

۵-۱- **واحد تابعه:** شخص حقوقی است که بیش از ۵۰ درصد سهام و یا سرمایه دارای حق رای آن به طور مستقیم و یا غیرمستقیم تا دو سطح متعلق به یک شخص است.

۶-۱- **واحد وابسته:** شخص حقوقی است که حداقل ۲۰ درصد و حداکثر ۵۰ درصد سهام یا سرمایه دارای حق رأی آن به طور مستقیم و یا غیرمستقیم تا دو سطح متعلق به یک شخص است.

۷-۱- **خویشاوند سببی و نسبی:** اقارب نسبی و سببی درجه یک از طبقه اول آنها.

فصل ۲- کلیات

ماده ۲- مالک واحد صرفاً در چارچوب مفاد این دستورالعمل مجاز به تملک سهام مؤسسه اعتباری می‌باشد.

ماده ۳- مصادیق مالک واحد به شرح زیر است:

۳-۱- شخص حقیقی یا حقوقی به طور مستقل؛

۳-۲- اشخاص حقیقی دارای روابط خویشاوندی سببی و نسبی؛

۳-۳- اشخاص حقیقی و حقوقی دارای روابط مالی، شامل:

۳-۳-۱- مجموعه شخص حقیقی و واحد(های) تابعه و یا وابسته به وی و یا خویشاوند سببی و

نسبی وی؛

۳-۳-۲- مجموعه شخص حقوقی، واحد(های) تابعه و یا وابسته آن و واحدهایی که شخص

حقوقی، واحد تابعه یا وابسته آن‌هاست؛

۳-۳-۴- اشخاص حقوقی دارای روابط مدیریتی شامل:

۳-۳-۴-۱- شخص حقوقی با شخص حقوقی دیگری که بیش از نیمی از اعضای هیأت مدیره

آن‌ها مشترک می‌باشد؛

۳-۳-۴-۲- شخص حقوقی با شخص حقوقی دیگری که رئیس هیأت مدیره آن‌ها مشترک

می‌باشد؛

۳-۳-۴-۳- مجموعه شخص حقوقی و شخص حقیقی که وی و یا خویشاوند سببی و نسبی وی در

آن‌ها عضو هیأت مدیره و یا مدیرعامل باشند؛

۳-۳-۴-۴- شخص حقوقی با شخص حقوقی دیگری که قادر به تعیین حداقل یک عضو هیأت

مدیره در آن می‌باشد؛

۳-۳-۵- اشخاص دارای روابط نیابتی شامل شخص حقیقی یا حقوقی با شخص یا اشخاص دیگر که

از طریق روابط نمایندگی قراردادی نظیر وکالت، نمایندگی قانونی یا قضایی و یا سایر روابط

نیابتی، در تملک سهام مؤسسه اعتباری و حقوق ناشی از آن، دارای منافع مشترک می‌باشند.

۳-۳-۶- سایر مصادیق: روابط دیگری که به تشخیص بانک مرکزی، ماهیتاً مشابه مصادیق مذکور در

ردیف‌های (۳-۳) الی (۵-۳) این ماده باشند.

ماده ۴- مفاد این دستورالعمل برای اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی و خارجی یکسان می‌باشد، مگر آن که در این دستورالعمل ترتیبات دیگری صراحتاً مقرر شده باشد.

ماده ۵- تملک سهام توسط مالک واحد، تا سقف ۱۰ درصد سهام مؤسسه اعتباری بدون نیاز به اخذ مجوز بانک مرکزی و با رعایت سایر مقررات لازم‌الاجرا، مجاز است.

تبصره- سهامداران دارای کمتر از ۱۰ درصد سهام مؤسسه اعتباری و یا تقاضاهای جدید تملک کمتر از ۱۰ درصد سهام مؤسسه اعتباری که همراه با سایر اشخاص در قالب مصادیق مالک واحد موضوع ماده (۳) این دستورالعمل، دارای سطوح بیش از ۱۰ درصد سهام مؤسسه اعتباری شوند، برای تملک سهام مؤسسه اعتباری، باید نسبت به اخذ مجوز از بانک مرکزی اقدام کنند.

ماده ۶- بانک مرکزی، جهت انجام بررسی‌های لازم در چارچوب مفاد این دستورالعمل، در فواصل زمانی حداکثر سه ماهه، نسبت به دریافت فهرست سهامداران دارای بیش از یک (۱) درصد سهام مؤسسه اعتباری همراه با اطلاعات کامل مربوط به آن‌ها از سازمان بورس و اوراق بهادار اقدام می‌نماید.

فصل ۳- حدود مجاز تملک سهام مؤسسه اعتباری توسط مالک واحد

ماده ۷- برای هر شخص به طور مستقل و یا با مشارکت دیگران در قالب یکی از مصادیق مالک واحد، تملک سهام در سطوح بالای ۱۰ درصد حداکثر یک مؤسسه اعتباری مجاز است.

ماده ۸- تملک سهام مؤسسه اعتباری توسط مالک واحد در سطوح بیش از ۱۰ درصد تا ۲۰ درصد و بیش از ۲۰ درصد تا ۳۳ درصد با موافقت هیأت عامل بانک مرکزی مجاز است.

ماده ۹- برای دو سطح بیش از ۱۰ درصد تا ۲۰ درصد و بیش از ۲۰ درصد تا ۳۳ درصد مالکیت سهام مؤسسه اعتباری، مصادیق مالک واحد موضوع ماده (۳) این دستورالعمل که متقاضی مجوز هستند، با رعایت شرایط زیر حسب مورد، پس از اخذ مجوزهای موضوع ماده (۸) این دستورالعمل، مجاز به تملک سهام در سطوح مذکور می‌باشند:

۹-۱- برای سطح بیش از ۱۰ درصد تا ۲۰ درصد

۹-۱-۱- فاقد بدهی غیرجاری به شبکه بانکی کشور باشد؛

۹-۱-۲- فاقد سابقه بدهی غیرجاری بیش از ۵ درصد حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس

بانک طی سه سال گذشته باشد؛

۹-۱-۳- فاقد سابقه چک برگشتی رفع سوء اثر نشده در شبکه بانکی کشور باشد؛

۹-۱-۴- بر اساس استعلام از سازمان امور مالیاتی کشور و گمرک جمهوری اسلامی ایران،

فاقد بدهی قطعی مالیاتی و گمرکی باشد؛

۹-۱-۵- فاقد سابقه محکومیت کیفری مؤثر باشد؛

۹-۱-۶- منشأ سرمایه آن‌ها در چارچوب قانون و مقررات مبارزه با پولشویی، شفاف و قابل

احراز باشد و از محل تسهیلات از شبکه بانکی تأمین نشده باشد؛

۹-۱-۷- به موجب حکم صادره از مراجع ذیصلاح و یا سایر مقررات لازم‌الاجرا، از تملک

سهام مؤسسات اعتباری و حق تصدی سمت در زمینه‌های اقتصادی، حقوقی، بانکداری،

مالیات، تجاری و بازرگانی منع نشده باشد؛

۹-۱-۸- دارای تأییدیه صلاحیت عمومی از حوزه حراست بانک مرکزی باشد.

۹-۲- سطح بیش از ۲۰ درصد تا ۳۳ درصد

۹-۲-۱- دارای شرایط موضوع ردیف (۹-۱) به استثنای بند ۹-۱-۲ این ماده باشد؛

۹-۲-۲- فاقد سابقه بدهی غیرجاری بیش از ۵ درصد حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس

بانک طی پنج سال گذشته باشد؛

۹-۲-۳- به عنوان سهامدار عمده، فاقد حکم ورشکستگی به تقصیر و یا ناشی از تقلب در

شرکت‌های ورشکسته طی ۵ سال گذشته باشد؛

۹-۲-۴- اشخاص حقیقی و حقوقی دارای حداقل ۸۰ درصد مجموع سهام تحت تملک مالک

واحد، دارای فعالیت، تجارب و سوابق کاری مؤثر در زمینه پولی و یا مالی به تشخیص

بانک مرکزی باشند؛

۹-۲-۵- دارای برنامه عملیاتی مورد تأیید بانک مرکزی برای اداره امور مؤسسه اعتباری باشد.

فصل ۴- تملک سهام مؤسسه اعتباری توسط مالک واحد خارجی (غیر ایرانی)

ماده ۱۰- اشخاص حقیقی خارجی و یا اشخاص حقوقی غیردولتی خارجی می‌توانند با رعایت شرایط

موضوع ماده (۹)، حسب مورد و پس از اخذ مجوزهای موضوع ماده (۸)، در چارچوب این دستورالعمل

اقدام به تملک سرمایه مؤسسه اعتباری نمایند.

ماده ۱۱- در این دستورالعمل، اشخاص زیر، خارجی محسوب می‌شوند:

الف- شخص حقیقی که تابعیت ایران را نداشته باشد؛

ب- شخص حقوقی که بیش از ۵۰ درصد سهام آن متعلق به اشخاص خارجی باشد؛

ج- مؤسسه اعتباری و سایر شرکت‌هایی که در ایران، تحت عنوان مؤسسه اعتباری / شرکت خارجی به ثبت رسیده است.

ماده ۱۲- تملک سهام مؤسسه اعتباری توسط اشخاص خارجی در سطوح بیش از ۱۰ درصد تا ۲۰ درصد و بیش از ۲۰ درصد تا ۳۳ درصد با موافقت هیأت عامل بانک مرکزی مجاز است.

ماده ۱۳- تملک سهام مؤسسه اعتباری توسط دولت‌های خارجی و اشخاص حقوقی دولتی خارجی، ممنوع است.

تبصره- ملاک دولتی بودن شخص خارجی موضوع این ماده، قوانین داخلی کشور متبوع شخص خارجی و به تأیید مراجع ذی صلاح می‌باشد.

ماده ۱۴- حداکثر میزان جمعی تملک سهام مؤسسه اعتباری توسط اشخاص خارجی، ۴۰ درصد سهام آن مؤسسه اعتباری می‌باشد.

فصل ۵- اعطای مجوز به متقاضیان تملک سهام مؤسسه اعتباری

ماده ۱۵- مالک واحد موضوع ماده (۸) این دستورالعمل، موظف است مدارک و اطلاعات زیر را جهت اخذ مجوز، به بانک مرکزی ارائه دهد:

۱-۱۵- تعداد سهام مورد تقاضا جهت تملک؛

۲-۱۵- اسناد و مدارک معتبر جهت احراز شرایط مندرج در ماده (۹) این دستورالعمل، حسب مورد؛

۳-۱۵- صورت‌های مالی حسابرسی شده سه سال گذشته، برای اشخاص حقوقی؛

۴-۱۵- اطلاعات کامل مالکان به انضمام اطلاعات مربوط به هیئت مدیره، مدیر عامل و سایر مدیران مالکان مذکور؛

۵-۱۵- فهرستی از سهامداران دارنده حداقل ۵ درصد سهام مالکان موضوع ردیف ۱۵-۴؛

۶-۱۵- اظهارنامه حاوی اطلاعات مربوط به دارایی و بدهی به همراه اطلاعات مربوط به درآمد و سایر جریانات نقدی، برای اشخاص حقیقی؛

۷-۱۵- فرم تکمیل شده اطلاعات مربوط به آن دسته از سهامداران مؤسسه اعتباری که به سبب نوع ارتباط با متقاضی، مشمول مصادیق مالک واحد موضوع ماده (۳) این دستورالعمل قرار گرفته و نیز ارائه اطلاعات مربوط به تملک‌های غیرمستقیمی که از طریق این تقاضا شکل می‌گیرد؛

۸-۱۵- تعهدنامه‌ای مبنی بر رعایت الزامات این دستورالعمل.

ماده ۱۶- بانک مرکزی پس از دریافت اطلاعات و مدارک کامل موضوع ماده (۱۵) و دریافت پاسخ استعلام‌های مربوطه، حداکثر ظرف مدت یک ماه، نتیجه بررسی را مبنی بر پذیرش یا عدم پذیرش، به متقاضی اعلام می‌نماید.

ماده ۱۷- موسسه اعتباری موظف است، به نحوی که بانک مرکزی تعیین می‌کند، اطلاعات تمام سهامداران با جزئیات نقل و انتقال سهام توسط آن‌ها و موارد نقض حدود تملک سهام موضوع این دستورالعمل را به بانک مرکزی ارایه نماید.

فصل ۶- تملک سهام بیش از حدود مجاز مقرر در این دستورالعمل

ماده ۱۸- مالک واحدی که دارنده سهام هر یک از مؤسسات اعتباری بیش از حدود مجاز می‌باشد، مکلف است ظرف مدت حداکثر شش ماه نسبت به اخذ مجوز لازم برای هر سطح، اقدام و یا مازاد سهام خود را واگذار نماید.

تبصره- مالک واحدی که بنا به دلایل قهری از جمله ارث، مالک سهام هر یک از مؤسسات اعتباری بیش از حدود مجاز مقرر در این دستورالعمل شود، مکلف است ظرف مدت یک سال از زمان وقوع حادثه قهری، نسبت به اخذ مجوز لازم برای هر سطح، اقدام و یا مازاد سهام خود نسبت به حدود مجاز را واگذار نماید.

ماده ۱۹- مالک واحدی که پس از سپری شدن مهلت‌های تعیین شده در این دستورالعمل، بدون مجوز لازم، همچنان دارنده سهام هر یک از مؤسسات اعتباری به میزانی بیش از حدود مجاز باشد، نسبت به مازاد سقف مجاز، در مجامع عمومی صاحبان سهام مؤسسه اعتباری ذی‌ربط حق رأی نخواهد داشت و طبق اعلام بانک مرکزی حق رأی ناشی از سهام مازاد در مجامع عمومی به وزارت امور اقتصادی و دارایی تفویض می‌شود. همچنین، درآمدهای حاصل از سود سهام توزیع شده و حق تقدم فروش رفته نسبت به سهام مازاد، مشمول مالیات با نرخ ۱۰+ درصد می‌شود.

تبصره ۱- مالک واحدی که به هر نحو، بدون اخذ مجوز از بانک مرکزی، اقدام به تملک سهام مؤسسه اعتباری در سطوحی بیش از حدود مقرر در این دستورالعمل نماید، مشمول مفاد ماده (۱۹) می‌گردد.

تبصره ۲- مسئولیت حسن اجرای مفاد ماده (۱۹) این دستورالعمل و اعلام نتیجه آن به بانک مرکزی به عهده مؤسسه اعتباری می‌باشد.

ماده ۲۰- بانک مرکزی همراه با صدور مجوز برگزاری مجامع، موارد تخطی مالک واحد در خصوص حدود تملک سهام مؤسسه اعتباری، موضوع این دستورالعمل، که بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس شناسایی کرده است را برای طرح در مجمع به مؤسسه اعتباری اعلام می‌نماید.

فصل ۷- ابطال مجوز تملک سهام

ماده ۲۱- بانک مرکزی می‌تواند با تصمیم هیأت انتظامی بانک‌ها، مجوز تملک سهام توسط مالک واحد در سطوح بیش از ۱۰ درصد را ابطال کند. برخی از اهم موارد ابطال، به شرح زیر می‌باشد:

۲۱-۱- متقاضی، شرایط تملک سهام مؤسسه اعتباری در چارچوب این دستورالعمل را از دست بدهد؛

۲۱-۲- متقاضی، بر اساس آرایه اطلاعات نادرست و گمراه‌کننده، مدارک و اسناد غیرمعتبر یا جعلی و یا کتمان اطلاعات مؤثر حسب تشخیص بانک مرکزی، مجوز موضوع این دستورالعمل را اخذ کرده باشد؛

۲۱-۳- مالک واحد در تصمیمات هیأت مدیره مؤسسه اعتباری، بر خلاف قوانین و مقررات مربوط در جهت منافع شخصی خود اعمال نفوذ کند؛

۲۱-۴- مالک واحد بر خلاف قوانین و مقررات مربوط و یا با ایجاد زمینه انحصار به نفع خود، از منابع مؤسسه اعتباری استفاده کند و یا تعادل میان منابع و مصارف مؤسسه اعتباری را بر هم زند؛

۲۱-۵- تملک سهام مؤسسه اعتباری توسط مالک واحد، منافع سپرده‌گذاران و سایر اعتباردهندگان مؤسسه اعتباری و یا ثبات و سلامت آن و یا شبکه بانکی را در معرض خطر قرار دهد؛

۲۱-۶- مالک واحد، از انجام وظایف قانونی خود در چارچوب اساسنامه مؤسسه اعتباری و یا سایر قوانین و مقررات ناظر بر مسئولیت‌های سهامداران مؤسسات اعتباری از جمله انجام حمایت‌های مالی لازم از مؤسسه اعتباری در زمان‌های مقتضی خودداری نماید؛ به نحوی که به تشخیص بانک مرکزی، اقدامات ایشان باعث ایجاد مشکلاتی در اداره امور مؤسسه اعتباری شود.

ماده ۲۲- پیش از ابطال مجوز تملک سهام موضوع ماده (۲۱) این دستورالعمل، مراتب باید فوراً توسط بانک مرکزی به مالک واحد اطلاع‌رسانی شود. مالک واحد موظف است، ظرف مدت حداکثر شش ماه اقدام به واگذاری مازاد سهام خود نسبت به حدود مقرر در این دستورالعمل نماید؛ در غیر این

صورت بانک مرکزی ضمن ابطال مجوز تملک سهام مازاد، مالک واحد را نسبت به مازاد سهام تحت تملک، مشمول مجازات‌های موضوع ماده (۱۹) این دستورالعمل می‌نماید.

دستورالعمل تملک سهام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در ۲۲ ماده و ۵ تبصره در یک‌هزار و دویست و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۶/۱۲ به تصویب شورای پول و اعتبار رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجرا است.